

Ejla Ćurovac

Gazi Husrev-begova biblioteka Sarajevo

ejla.curovac@ghb.ba

ISSN 1845-2434

[CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Adnan Ćurovac

Gazi Husrev-begova biblioteka Sarajevo

adnan.curovac@ghb.ba

Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu – Pobjednik ovogodišnje poster sesije na IFLA WLIC kongresu

Gazi Husrev-beg Library in Sarajevo – The winner of the IFLA WLIC 2022
Poster Session

Ostalo

IFLA WLIC kongres

Svjetski bibliotečko-informacijski kongres IFLA WLIC je najznačajniji međunarodni stručni i naučni događaj iz područja bibliotečko-informacijskih nauka. Ova konferencija okuplja govornike i stručnjake vezane uz svaki aspekt bibliotečke profesije, te informacijske stručnjake iz cijelog svijeta kako bi pomogli u postavljanju međunarodne agende i istraživali pitanja od interesa za globalno bibliotečko polje.

Delegati iz svake zemlje svijeta, iz biblioteka i srodnih institucija kao što su arhivi, galerije i muzeji, od nivoa učenika do nivoa direktora se ohrabruju da prisustvuju. Niti jedna druga konferencija ne nudi isti praznik bibliotekarstva i mogućnosti za delegate da se umreže, diskutuju i uče jedni od drugih na međunarodnoj razini. Ove godine IFLA kongres je održan u Dublinu od 26. do 29. 7. i ovo je prvi kongres koji je održan uživo nakon kongresa u Ateni 2019. godine.

Na IFLA kongres su Adnan i Ejla Ćurovac, uposlenici Gazi Husrev-begove biblioteke iz Sarajeva, otišli zahvaljujući veoma vrijednom gruntu Goethe instituta koji je Ejlu Ćurovac nagradio kao jednog od najaktivnijih učesnika projekta *Emerging International Voices* čiji je ona dio. Projekt je predstavljen kao prilika da se 20 mladih bibliotekara iz cijelog svijeta uveže i da diskutuju o ulogama digitalnih biblioteka i digitalnih tehnologija u bibliotekama svojih država. Projekt traje već tri godine i održan je veliki broj radionica, seminara i sastanaka na kojima su učesnici programa imali priliku naučiti mnogo toga novog i obogatiti svoje bibliotečko iskustvo. Na kongresu su uposlenike Gazi Husrev-begove biblioteke dočekale predstavnice Goethe instituta u Irskoj i Engleskoj, Oya Demirci i Gosia

Cabaj, a susretu su prisustvovali i drugi nagrađeni učesnici projekta Goetheovog instituta i IFLA-e *Emerging International Voices* – Nilay Cevher iz Turske, Madiareni Suleiman iz Indonezije, Damilare Oyedele iz Nigerije i Rita Aleixo iz Portugala. Iz naše regije osim Ejle Ćurovac, nažalost, nije bilo više predstavnika u cjelokupnom projektu. U Dublinu su uposlenici Gazi Husrev-begove biblioteke imali priliku posjetiti poznatu biblioteku u Trinity Collegeu pod nazivom *Old Library – The Long Room*, a osim toga, otišli su u posjet biblioteci i muzeju *Chester Beatty* koji je svojim kolekcijama srodan onome što se prikuplja i čuva u Gazi Husrev-begovoj biblioteci, a to su orijentalni rukopisi.

Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu je prva javna biblioteka u Bosni i Hercegovini o kojoj se imaju tačne informacije po pitanju osnivanja i osnivača. Vakufnamom o svojoj medresi Gazi Husrev-beg je predvidio da: „Što preteče od troškova za gradnju medrese, neka se za to kupi dobrih knjiga, koje će se upotrebljavati u spomenutoj medresi, da se njima koriste čitaoci i da iz njih prepisuju oni koji se bave naukom“. Prema tome, tačan datum osnivanja Gazi Husrev-begove biblioteke je 8. januar (siječanj) 1537. godine.

Biblioteka je u sklopu Kuršumlije medrese bila sve do 1863. godine kada je na nagovor Topal Osman-paše dograđena jedna veća prostorija uz Gazi Husrev-begovu džamiju namijenjena za potrebe biblioteke. Sve do 1935. godine biblioteka je bila smještena u toj prostoriji, ali je zbog konstantnog povećavanja fonda i nedostatka prostora kasnije premještena u prostorije Careve džamije gdje je i ostala sve do 1992. godine i početka agresije na Bosnu i Hercegovinu. U aprilu 1992. godine, iz sigurnosnih razloga, izmještena je na više mjesta u gradu.

Tokom perioda rata knjižni fond biblioteke više puta je mijenjao lokaciju, te je na taj način u potpunosti i sačuvan, što je sjajno prikazano i u BBC-evom filmu *The Love of Books: A Sarajevo Story*. Nakon agresije na Bosnu i Hercegovinu biblioteka je smještena u zgradu pored ženskog odjeljenja Gazi Husrev-begove medrese na Drveniji.

Danas je Gazi Husrev-begova biblioteka vraćena u svoj prvobitni dom i nalazi se u srcu Starog grada pored Kuršumlije medrese. Biblioteka trenutno posjeduje više od 120 000 bibliotečkih jedinica, a cjelokupna građa je raspoređena na sedam fondova. Osim toga, biblioteka u svojim prostorijama ima i muzej u kojem se mogu vidjeti predmeti koji prikazuju islamsku tradiciju Bošnjaka ovih prostora, a ujedno je to i muzej knjige i pismenosti.

Ove godine su uposlenici Gazi Husrev-begove biblioteke osvojili prvo mjesto na poster sesiji IFLA WLIC kongresa u Dublinu sa temom kojom su predstavili svoju biblioteku, ali i *Muzej knjige* – obnovljenu muzejsku postavku koja na jednom mjestu okuplja neke od najznačajnijih artefakata bosanskohercegovačke pismenosti, književnosti i kulture.

Slika 1. Adnan i Eja Ćurovac – autori ovogodišnjeg pobjedničkog postera sa kolegama i kolegicama iz regiona

Ovogodišnji IFLA WLIC kongres je otvorila predsjednica ovog najznačajnijeg svjetskog udruženja bibliotekara, Barbara Lison. Na otvorenju je osim plana i programa kongresa predstavljen i domaćin, Republika Irska. Učesnici konferencije su mogli prisustvovati velikom broju predavanja i izlaganja eminentnih stručnjaka sa područja informacijskih nauka, a teme su se kretale od kontrole kvalitete metapodataka, OA izdavaštva, digitalne humanistike pa do informacijskih usluga u doba pandemije i predstavljanja novih svjetskih lidera sa područja bibliotekarstva.

Posebno značajna je bila i poster sesija na kojoj su predstavljena 174 postera iz cijelog svijeta koji su obrađivali različite teme, od specijalnih aktivnosti u bibliotekama pa do brojnih problema sa kojima se informacijski stručnjaci širom svijeta suočavaju.

U petak, posljednji dan kongresa, učesnici su išli u posjete bibliotekama Republike Irske. Uposlenici Gazi Husrev-begove biblioteke su išli u posjete bibliotekama Galwaya, prekrasnog gradića na zapadnoj obali Irske. Tu su posjetili Biblioteku *James Hardiman* ili biblioteku Univerziteta Galway u Irskoj koja služi kao depozitna biblioteka za Republiku Irsku i prima obavezni primjerak. Biblioteka *James Hardiman* dom je širokog spektra kulturnih artefakata, posebno onih koji se odnose na historiju pozorišta. Pored toga, rukopisi koje je prikupio Douglas Hyde, prvi predsjednik Irske, deponovani su u toj biblioteci, kao i rukopis koji je lično donirao James Joyce 1932. godine.

Druga biblioteka koju su posjetili ovom prilikom je Gradska biblioteka Ballinasloe u

pokrajini Galwaya pod istim imenom. U sklopu samostana sestara milosrdnica je 1864. godine sagrađena kapela, koja je graničila sa samostanom na zapadnoj strani. Samostan je zatvoren 2005. godine, a mjesto je kupilo Vijeće okruga Galway i u njemu je prije nekoliko godina otvorena predivna biblioteka. Ova biblioteka je mjesto susreta za cijelu zajednicu, a posebno je otvorena za migrante iz svih zemalja i prikuplja građu na svim jezicima svijeta. Posljednji projekt na kojem rade je projekt „otvorene biblioteke“ gdje bi korisnici dobili posebne propusnice pomoću kojih bi mogli biblioteku posjećivati i u satima kada u njoj nema osoblja. Posebno zanimljivo je i muzičko dvorište gdje se nalazi nekoliko instrumenata koji se slobodno mogu koristiti.

Poster sesija IFLA WLIC kongresa

Na takmičenju za najbolji poster ovogodišnjeg IFLA WLIC kongresa u Dublinu, Gazi Husrev-begova biblioteka je osvojila prvo mjesto sa posterom pod nazivom *Gazi Husrev-bey Library Book Museum*. Autori postera su Ejla Ćurovac i Adnan Ćurovac, a poster je dizajnirao Ali Drkić.

Poster su morali biti u okviru jedne od tema IFLA-ine petogodišnje strategije – *Nadahnite, angažirajte, omogućite i povežite se*, a posebnu čast je predstavljalo to što je poster Gazi Husrev-begove biblioteke obuhvatio sve ove teme i da je to prepoznato od strane stručnog žirija. To je posebno naglašeno i u toku završne ceremonije prilikom proglašenja pobjednika.

GAZI HUSREV-BEG'S LIBRARY BOOK MUSEUM

Today, five hundred and eighty-five years after its founding, Gazi Husrev-beg's Library in Sarajevo has a multifaceted role and significance in Bosnian-Herzegovinian society as a library, an archive, a museum and a research centre. The museum collection of Gazi Husrev-beg's Library, composed of 2,000 artefacts, testifies to the richness and diversity of Islamic culture and tradition that emerged in Bosnia and Herzegovina over nearly half a millennium. Part of the collection has been incorporated into the exhibition called "The Museum of the Book" with the intention of presenting users and visitors with an attitude towards the book, a historical path of its origin, reproduction, use and preservation on the territory of Bosnia and Herzegovina.

Slika 2. Pobjednički poster

Postavljanjem *Muzeja knjige* posjetiteljima Gazi Husrev-begove biblioteke i općenito ljubiteljima knjige je predstavljena zanimljiva priča o odnosu stanovnika Bosne i Hercegovine prema knjizi u prošlosti, koja je ispričana putem muzejskih artefakata. Zbirka *Muzej knjige* podijeljena je u četrnaest tematskih cjelina: *Najstarija knjiga u Bosni i Hercegovini*, *Skriptorijum u Foči u 16. vijeku*, *Prva štamparija u Osmanskom Carstvu*, *Prve štampane knjige i novine u Bosni i Hercegovini*, *Medrese i biblioteke*, *rukopisi Kur'ana*, *Biblioteka za vrijeme rata u periodu od 1992. do 1995. godine*, *Kaligrafija*, *Lapidarium* i nekoliko drugih. Motivacija za poster je bila da on posluži kao inspiracija drugim bibliotekama da svoje najvažnije rukopise, inkunabule i raritete predstave javnosti. Također se željela pružiti prilika svim posjetiocima kongresa da upoznaju Gazi Husrev-begovu biblioteku i njeno skoro pola milenijuma dugo putovanje. Gazi Husrev-begova biblioteka, s obzirom na svoju starost i vrijedne rukopise i knjige koje čuva u svom fondu, može biti velika inspiracija drugim bibliotekama širom svijeta da svoje knjižno blago prezentiraju i ponude javnosti.

Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu ima višeslojnu ulogu i značaj u bosanskohercegovačkom društvu – kao biblioteka, arhiv, muzej i istraživački centar. Muzejska zbirka Gazi Husrev-begove biblioteke, sastavljena od 1200 artefakata, svjedoči o

bogatstvu i raznovrsnosti islamske kulture i tradicije nastale na prostorima Bosne i Hercegovine u proteklih pet stotina godina. Dio ove zbirke uključen je u postavku nazvanu *Muzej knjige*, s namjerom da se korisnicima i posjetiocima predstavi odnos prema knjizi, njen historijski put nastanka, umnožavanja, korištenja i čuvanja na prostoru Bosne i Hercegovine. Masovnije prisustvo rukopisne knjige u Bosni, posebno one s islamskom tematikom, moguće je pratiti od prvih desetljeća XVI stoljeća, odnosno rukopisne literature koju su sa sobom u Bosnu donijeli pripadnici osmanskog vojnog staleža. Od tada su domaći prepisivači počeli umnožavati rukopise pojedinačno i institucionalno, putem skriptorija, zatim pisati komentare na navedena djela te sastavljati originalna naučna i umjetnička djela. Raznovrstan instrumentarij za mjerenje vremena, koncizno predstavljen razvojni put Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i spašavanje knjižnog blaga Gazi Husrev-begove biblioteke, posebno tokom posljednje agresije na Bosnu i Hercegovinu, sadržajem upotpunjuju jedinstveni koncept ove postavke: posjetiocima predstaviti razvojni put prisustva i proizvodnje knjige u Bosni i Hercegovini, od najstarijeg rukopisnog primjerka, prepisanog 1106. godine, do kodeksa Mehmeda Handžića nastalih u prvoj polovini prošlog stoljeća.

Na posteru su bila predstavljena četiri osnovna dijela *Muzeja* koji prikazuju najstariju knjigu u Bosni i Hercegovini, najljepše rukopise Kur'ana, Gazi Husrev-begovu biblioteku u toku rata te najnoviji i veoma poseban artefakt u kolekciji, a to je banjalučka serdžada. Prilikom proglašenja pobjednika posebno je naglašena vrijednost *Muzeja* jer prikazuje odnos okcidenta i orijenta na jednom malom području kao što je država Bosna i Hercegovina, ali je dodatno značajan jer govori i o prošlosti cijelog našeg regiona.

Osvajanjem prvog mjesta na IFLA WLIC poster sesiji trud i rad informacijskih stručnjaka sa našeg područja je prepoznat od strane svjetske bibliotečke zajednice, i samom ovom pobjedom je cijeli naš region postao vidljiviji na mapi svijeta. Veoma rijetko se bibliotekari Bosne i Hercegovine spominju i veoma rijetko se pojavljuju na svjetskim konferencijama, a biblioteke Bosne i Hercegovine su zaista izvori ogromnog blaga i vrijednosti, baš kao i biblioteke cijelog Balkana, a o kojima se nažalost mnogo manje govori i zna.

Posebna čast za cijelu Gazi Husrev-begovu biblioteku je bilo to što su kolege iz susjednih država, iz Hrvatske, Srbije i Crne Gore bile izuzetno sretne zbog ove pobjede jer su, na jedan način, pobjedu doživjeli kao svoju, a pobjednike kao predstavnike cijelog regiona.

Za Gazi Husrev-begovu biblioteku je osvajanje ove nagrade vrlo značajno jer su se informacijski stručnjaci sa svih kontinenata oduševili tradicijom dugom skoro pet stotina godina i svim onim što su kolege iz biblioteke radile tokom ratnih godina u Bosni i Hercegovini da zaštite vrijednu bibliotečku i nebibliotečku građu koju imaju u svojim fondovima.